

# АДМІНІСТРАТИВНЕ, ВІЙСЬКОВЕ, МИТНЕ І ФІНАНСОВЕ ПРАВО

УДК 343.13

## ДОКАЗУВАННЯ ПРИЙНЯТТЯ ПРОПОЗИЦІЇ, ОБІЦЯНКИ АБО ОДЕРЖАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ ЗА ВІДСУТНОСТІ ОСОБИ ЗАЯВНИКА

*Василь Гудз*

*Національна академія внутрішніх справ,  
Солом'янська площа, 1, Київ, Україна, 03035  
e-mail: hudzvm@gmail.com  
ORCID ID: 0009-0007-4212-0720*

Присвячено вивченню процесу доказування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою за відсутності особи заявника. За результатами опрацювання теми встановлено відмінність такого документування від значно поширеніших випадків, коли кримінальне провадження реєструється на підставі відповідної заяви особи, яка повідомляє про висловлене їй прохання або вимогу надати неправомірну вигоду.

Констатовано, що відсутність особи, яка повідомляє про вчинення досліджуваного кримінального правопорушення, та як наслідок її залучення до допомоги в такому документуванні, значно ускладнює притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності. В процесі доказування ключовим доказом є матеріали негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема отримані за результатами проведення аудіо-, відеоконтролю особи.

Встановлено, що нещодавно вдосконалений інститут угод про визнання винуватості в корупційних кримінальних правопорушеннях є ефективним інструментом отримання доказів прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Також він сприятиме економії державних ресурсів та розкриття інших корупційних діянь.

**Ключові слова:** показання, доказування, негласні слідчі (розшукові) дії, експертиза, заявник, досудове розслідування.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2025.81.194>

**Вступ.** У переважній більшості доказування у кримінальних провадженнях, пов'язаних із прийняттям пропозиції, обіцянки або одержанням неправомірної вигоди відбувається за участі особи заявника. Водночас трапляються випадки, коли слідчому, дізнавачу або прокурору стає відомо про вчинення закінченого чи незакінченого злочину, відповідальність за який передбачена ст. 368 Кримінального кодексу України, без звернення із заявою про вчинення кримінального правопорушення. Ця обставина, тобто відсутність особи, яка звернулась із заявою про висловлене їй прохання чи вимогу надати неправомірну вигоду, має значні і правові, і процесуальні наслідки.

**Стан опрацювання.** Українські вчені вивчали тему доказування вчинення кримінального правопорушення, відповідальність за який передбачена ст. 368 Кримінального кодексу України, за участі особи заявника, зокрема Д. О. Шумейко, О. А. Пушкар, О. Г. Колб, О. В. Кришевич, Д. А. Третьяков, Е. О. Ушканенко, М. Б. Желік,

М. О. Комарницька, О. М. Таркан та інші. Водночас таке доказування без участі особи заявника не ставало об'єктом наукового аналізу вітчизняних науковців. Вказана обставина, поряд із появою відповідної судової та правоохоронної практики, а також розуміння корупції як однієї із загроз державній безпеці України, свідчить про особливу актуальність та практичність цього дослідження.

**Постановка завдання.** Доказування кримінальних правопорушень завжди було творчим процесом учасників кримінального судочинства. Адже ніколи не можна із стовідсотковою точністю передбачити, як буде завершено те чи інше провадження, які виклики виникнуть перед сторонами процесу та судом, та як поведуть себе фігуранти справи в тій чи іншій ситуації. Водночас на етапі документування стороною обвинувачення прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою, тобто кримінального правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 368 Кримінального кодексу України, досвідчений слідчий або прокурор, зібравши відповідну доказову базу, може судити про її достатність або недостатність для розгляду кримінального провадження у суді та планувати подальші слідчі та процесуальні дії. Інколи трапляються ситуації, коли нібито доказів не достатньо для направлення обвинувального акту в суд, але і зібрання нових доказів здається складним завданням. Такий стан речей є типовим для доказування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою за відсутності особи заявника.

Метою дослідження є: надання характеристики процесу доказування у кримінальних провадженнях, пов'язаних із прийняттям пропозиції, обіцянки або одержанням неправомірної вигоди службовою особою, за відсутності особи, яка заявила про кримінальне правопорушення, та як наслідок без її допомоги в документуванні корупційного злочину; з'ясування відмінності в такому документуванні від значно поширеніших випадків, коли кримінальне провадження реєструється на підставі заяви про вчинення злочину; виявлення проблемних аспектів доказування та можливих шляхів їх вирішення.

**Виклад основного матеріалу.** Коли слідчому, дільнаву або прокурору стає відомо про вчинення кримінального правопорушення, відповідальність за який передбачено ст. 368 Кримінального кодексу України, з іншого джерела, ніж відповідна заява про вчинене кримінальне правопорушення, він, відповідно до вимог ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України, тобто після самостійного виявлення слідчим, дільнавом або прокурором з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування. Від того, на якому саме етапі вчинення злочину перебувають фігуранти кримінального провадження, залежить вибір способів його документування та можливості збору доказової бази.

Через призму документування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою, варто виділити декілька типових джерел, із яких слідчий, дільнаву або прокурор можуть самостійно отримати інформацію про його вчинення. Від цієї обставини також залежить вибір стратегії документування корупційного кримінального правопорушення.

Виявлення у ході розслідування іншого провадження може відбуватися під час проведення слідчих (розшукових) дій за фактом вчинення іншого кримінального правопорушення. Притаманним для цього джерела інформації про злочин є проведення негласних слідчих (розшукових) дій, на яких було зафіксовано інформацію

про готування до вчинення або вчинення прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.

Також такі обставини можна виявити в повідомленнях інших осіб, від яких службова особа не має наміру отримати неправомірну вигоду, проте вони володіють такою інформацією та діляться нею із правоохоронними органами. Такі повідомлення можуть також бути анонімними. В Національному антикорупційному бюро України це питання регулює Інструкція про порядок розгляду звернень громадян, повідомлень, поданих у порядку законів України «Про запобігання корупції» та «Про Національне антикорупційне бюро України», заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення або необґрунтовані активи, депутатських запитів, звернень і вимог народних депутатів України, адвокатських запитів у Національному антикорупційному бюро України та його територіальних управліннях. Вона визначає, що анонімні заяви і повідомлення про кримінальні правопорушення або необґрунтовані активи розглядаються Національним бюро за умови, що відповідна інформація стосується конкретної особи, містить фактичні (об'єктивні) дані та може бути перевірена [4].

Ще одним прикладом є виявлення у матеріалах, отриманих з інших державних або правоохоронних органів, зокрема від їхніх оперативних підрозділів.

Проте видається малоімовірним отримання інформації про готування до вчинення або вчинення кримінального правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 368 Кримінального кодексу України, від осіб, які затримали службову особу під час або після вчинення вказаного злочину. Адже коли ті, в кого просять або вимагають неправомірну вигоду, бажають повідомити правоохоронним органам, то вони роблять це на початковому етапі вчинення злочину, та в подальшому залучаються до конфіденційного співробітництва з метою його документування. Інші ж особи, в більшості випадків, не можуть здійснити затримання через застосування фігурантами заходів конспірації.

Для того, щоб описати типові методи та способи документування вчинення цього кримінального правопорушення за відсутності особи заявника, варто розмежувати два варіанти, які можуть виникати на стадії виявлено діяння, відповідальність за яке передбачена ст. 368 Кримінального кодексу України. Перший із них – до отримання неправомірної вигоди. Він включає готування до вчинення даного корупційного правопорушення, а також прийняття пропозиції, обіцянки отримати неправомірну вигоду, висловлення прохання або вимоги таку вигоду надати, проте до безпосереднього отримання такої вигоди. Варто зазначити, що законодавець приділив багато уваги вдосконаленню змісту положень ст. 368 Кримінального кодексу України. Багато вказаних дій, що передують отриманню неправомірної вигоди, було криміналізовано. Другий варіант – коли корупційне кримінальне правопорушення виявлено вже після отримання неправомірної вигоди.

У випадку виявлення інформації про готування до вчинення кримінального правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 368 Кримінального кодексу України, або про його вчинення, проте до безпосереднього отримання неправомірної вигоди, мабуть першим рішенням слідчого або прокурора повинно бути звернення до слідчого судді із відповідним клопотанням про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, з метою подальшого документування. Як свідчить судова практика, матеріали НСРД, а особливо аудіо-, відеоконтроль особи використовуються у доказуванні чи не всіх кримінальних правопорушень, що полягають у прийнятті пропозиції, обіцянки або одержанні неправомірної вигоди службовою особою. Ба більше, відсутність такого вагомому доказу, як

свідчення заявника, який залучається до конфіденційного співробітництва після його звернення із заявою про вчинення злочину, суттєво обмежують можливості отримання доказової бази. В такому випадку матеріали негласних слідчих (розшукових) дій є головним доказом.

Варто зазначити, що кримінальне правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 368 Кримінального кодексу України, належить до злочинів з формальним складом. Замах на злочин з формальним складом має місце тоді, коли ще не виконані всі дії або бездіяльність, що характеризують об'єктивну сторону цього злочину [2]. В силу урегульованості та криміналізації законодавцем діяльності, що передусе отриманню неправомірної вигоди, складно уявити вчинення закінченого або не закінченого замаху на прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Водночас цілком можливим є виявлення готування до вчинення прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. У цьому випадку у сторони обвинувачення може бути більше часу на його документування. Починати його також доцільно з отримання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Водночас не варто забувати про ст. 17 Кримінального процесуального кодексу України, відповідно до якої особа, яка добровільно відмовилася від доведення кримінального правопорушення до кінця, підлягає кримінальній відповідальності лише в тому разі, якщо фактично вчинене нею діяння містить склад іншого кримінального правопорушення. Під добровільною відмовою розуміється остаточне припинення особою за своєю волею готування до кримінального правопорушення або замаху на кримінальне правопорушення, якщо при цьому вона усвідомлювала можливість його доведення до кінця [6].

Іншим шляхом є виявлення інформації про отримання неправомірної вигоди, яке уже відбулось, що значно ускладнює документування корупційних дій. При цьому, якщо факт вчинення злочину не було зафіксовано на аудіо- та відеозапис, то ймовірність притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності мізерна, через складність отримання доказової бази.

У випадку наявності аудіо-, відеозапису вчинення злочину, який може уже бути наявним після самостійного виявлення слідчим, дізнавачем або прокурором вчинення кримінального правопорушення, а також може бути отриманим ними в ході проведення відповідних негласних слідчих (розшукових) дій, та враховуючи відсутність показань особи заявника, логічним кроком буде призначення низки експертних досліджень. Зокрема, доцільно отримати висновки експертів за результатами проведення лінгвістичної експертизи мовлення (зокрема її підвид – семантико-текстуальної експертизи усного мовлення); портретної експертизи та експертизи відео-, звукозапису.

Експерт у галузі семантико-текстуальної експертизи, не виходячи за межі своїх спеціальних знань, відповідає на питання про наявність чи відсутність висловлювань, які містять заклики до певних дій, погрозу, пропозицію, обіцянку або надання, прийняття, спонукання до надання будь-якої вигоди на основі спеціальних знань у галузі мовознавства [9]. По суті, висновок за результатами проведення підвиду лінгвістичної експертизи – семантико-текстуальної експертизи усного мовлення – доказ, який допомагає опосередковано визначити один з обов'язкових елементів складу злочину – суб'єктивну сторону.

Проведення портретної експертизи необхідне для ідентифікації особи, яка відповідно висловила пропозицію надати неправомірну вигоду або одержала її. Доцільним і необхідним є проведення портретної експертизи в тих кримінальних

провадженнях, де немає особи заявника. В такому разі висновок експерта має містити відповідь на наступне питання: чи зафіксована на відповідному відеозаписі та на порівняльних зразках одна і та ж сама особа [3].

Експертиза відео-, звукозапису допомагає отримати інформацію про наявність або відсутність будь-якого стороннього впливу на записи, тобто наявність монтажу; які саме фрази були сказані тією чи іншою особою; відповідність тексту, викладеного у протоколі файлу відео-, звукозапису.

Дані експертні дослідження є не схожими одна на одну, мають різне завдання та методику проведення, проте об'єднані єдиною метою – підтвердити або спростувати вчинення корупційного кримінального правопорушення.

У судовій практиці є прецеденти засудження осіб за умови наявності аудіо- та відеозапису вчинення злочину, що здійснювався в рамках іншого провадження. Вироком Вищого антикорупційного суду від 16 грудня 2024 року, у судовій справі № 623/261/19 суддю Дружківського міського суду Донецької області визнано винуватим у вчиненні злочину, передбаченого частиною 3 ст. 368 КК України, а прокурора Дружківського відділу Краматорської місцевої прокуратури визнано винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ч. 3 ст. 369 КК України. Мета надання неправомірної вигоди полягала у не притягненні двох осіб до адміністративної відповідальності та не позбавлення їх права керування транспортними засобами [1].

У наведеному прикладі доказування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою відбувалось за відсутності особи заявника. Водночас вчинення злочину виявлено детективом Національного антикорупційного бюро України в ході проведення негласних слідчих (розшукових) дій у іншому кримінальному провадженні – а саме аудіо-, відеоконтролю службового кабінету судді. Таке виявлення відбулось після отримання службовою особою неправомірної вигоди. Як зазначив прокурор у суді, результатами негласних слідчих (розшукових) заходів зафіксовані події, які випадково потрапили на записи [1].

Варто звернути увагу на засудження, окрім службової особи, також того, хто надавав неправомірну вигоду. Така ситуація є типовою для такого роду доказування, оскільки особа, що надає неправомірну вигоду, також вчиняє злочин, на противагу наданню неправомірної вигоди особою у ході конфіденційного співробітництва, передбаченого ст. 275 Кримінального процесуального кодексу України. В такому випадку відсутній обов'язковий елемент складу кримінального правопорушення – суб'єктивна сторона.

Вказаний вирок Вищого антикорупційного суду є цінним джерелом інформації про доказування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою за відсутності особи заявника. Він свідчить про важливість матеріалів негласних слідчих (розшукових) дій у таких випадках, які були основними доказами у доказуванні та без яких розкриття злочину було б неможливим. Також додатково це підтверджується наступним: у вирокі міститься інформація про наведення у обвинувальному акті злочинної змови прокурора з особою, яку було притягнуто до адміністративної відповідальності. Вона нібито мала місце перед спілкуванням прокурора із суддею. Проте суд не вважав доведеним даний факт у зв'язку із відсутністю доказів [1]. Водночас із великою долею ймовірності ситуація була б протилежною при наявності відповідної аудіо-, відеофіксації або ж свідчень особи заявника.

Варто звернути увагу на те, що при доказуванні вчинення злочину стороною обвинувачення проведено низку судових експертиз – судову лінгвістичну

(семантико-текстуальну) експертизу писемного мовлення, комплексну судову психолого-лінгвістичну експертизу та експертизу відео-, звукозапису.

Судова лінгвістична (семантико-текстуальна) експертиза писемного мовлення підтвердила, що в текстовому відтворюванні розмови встановлені висловлювання, виражені у формі надання, ймовірно, прокурором Дружківського відділу Краматорської місцевої прокуратури обіцянки будь-якої винагороди, ймовірно, судді Дружківського міського суду Донецької області за закриття протоколу стосовно іншої особи та не позбавлення її можливості керувати транспортним засобом. При цьому, ймовірно, суддя Дружківського міського суду Донецької області погоджується виконати прохання, про що свідчить використання лексем «ладно», «давай» із семантикою згоди [1].

Судова психолого-лінгвістична експертиза засвідчила, що в розмові між прокурором та суддею містяться ознаки, які вказують на обговорення учасниками надання прокурором певної (грошової) вигоди судді за не притягнення осіб до адміністративної відповідальності та не позбавлення їх права керування транспортним засобом. Жест правої руки, здійснений суддею під час розмови з прокурором, виражає пропозицію (умову) надання йому грошових коштів за позитивне вирішення питання, відносно якого клопотав прокурор. Підтвердженням того, що прокурор зрозумів жест судді, це озвучення ним фрази «понял» [1].

Експертиза відео-, звукозапису шляхом аудитивного аналізу запису сприяла встановленню змісту розмови між прокурором та суддею. У подальшому це допомогло суду зробити висновок, що йшлося про «вирішення» питання про не притягнення до адміністративної відповідальності двох осіб.

Водночас сторона захисту побудувала своє доказування зокрема апелюванням до того, що у справі не проведено серед інших і портретну експертизу щодо ідентифікації зображення і обвинувачених. Суд також констатує, що в протоколі проведення аудіо-, відеоконтролю дана особа, яка контактувала із суддею з приводу не притягнення порушника до адміністративної відповідальності прямо не ідентифікована, а лише вказана, як «працівник прокуратури, особа якого встановлюється» [1]. Проте в подальшому судом, оцінюючи докази в їх сукупності, підтверджено саме особу засудженого прокурора як співрозмовника судді.

У вказаній ситуації проведення судової портретної експертизи підсилило б позицію обвинувачення. Однак її не призначення могло супроводжуватись обставинами, які таку слідчу дію унеможливлювали. До таких, зокрема, можна віднести відсутність порівняльних зразків.

Яскравим прикладом відмінності в документуванні вчинення кримінального правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 368 Кримінального кодексу України, за участі особи заявника від аналогічного доказування, проте за його відсутності, є можливість кримінальної відповідальності надавача неправомірної вигоди за відмову від дачі показань, або ж введення в оману суду. Зокрема, ухвала Солом'янського районного суду міста Києва від 01 серпня 2025 р., у судовій справі № 760/20097/25, містить інформацію про оголошення Національним антикорупційним бюро України підозри у вчиненні кримінального правопорушення, відповідальність за яке передбачена частинами 1 та 2 ст. 384 Кримінального кодексу України «Введення в оману суду або іншого уповноваженого органу», заявнику в іншому кримінальному провадженні, за ч. 3 ст. 368 Кримінального кодексу України [10].

Водночас у судовій справі № 623/261/19 особа, у якої відповідно до обвинувального акту виник злочинний умисел, направлений на організацію надання неправомірної вигоди судді за не притягнення іншого до адміністративної відповідальності та

не позбавлення його права керування транспортними засобами за результатом судового розгляду, відмовилася від дачі показань. Однак притягнути її до кримінальної відповідальності за це неможливо, адже це порушило б ст. 63 Конституція України, відповідно до якої особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе [5].

Варто в цьому дослідженні звернути увагу і на той факт, що в ході доказування не було встановлено суму коштів, яка надавалась прокурором за не притягнення суддею двох осіб до адміністративної відповідальності. Встановлено було лише те, що суддя показав прокурору п'ять пальців правої руки, погодившись у такий спосіб на надання йому неправомірної вигоди у виді грошових коштів у розмірі п'яти одиниць. Як констатує суд, не зазначення суддею в розмові з прокурором деталей щодо точної суми неправомірної вигоди, її валюти, використання жестів для визначення суми неправомірної вигоди пояснюється застосуванням заходів конспірації [1]. Водночас видається неможливою ситуація, коли сума неправомірної вигоди не стає відома стороні обвинувачення від особи, яка повідомляє про вчинення злочину, відповідальність за який передбачена ст. 368 Кримінального кодексу України.

Підсумовуючи викладене, доцільним є окреслити заходи, які сприяють встановленню істини в кримінальних провадженнях без участі особи заявника, відповідальність за які передбачена ст. 368 Кримінального кодексу України. Вони мають бути направлені на здобуття доказової бази у вигляді показань, які відіграють важливу роль у доказуванні корупційного правопорушення.

Насамперед доцільно відзначити внесення у 2024 р. зміни до кримінального законодавства в частині вдосконалення регулювання угод про визнання винуватості в кримінальних провадженнях щодо корупційних кримінальних правопорушень та кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією. Варто погодитись з офіційною позицією Національного антикорупційного бюро України та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, які ще до прийняття вказаних змін повідомляли, що вдосконалення угод про визнання винуватості в корупційних кримінальних провадженнях підвищить ефективність розслідувань та прискорить судовий розгляд топкорупційних справ [7]. Ба більше, саме ці зміни є тим шляхом, який дозволяє отримати показання, які разом із матеріалами негласних слідчих (розшукових) дій є ключовим доказом у доказуванні прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою за відсутності особи заявника. Нововведеннями передбачено можливість укладення угод про визнання винуватості з підозрюваними чи обвинуваченими в таких провадженнях. Умовами угод є: викриття інших осіб у вчиненні кримінального корупційного правопорушення, за умови підтвердження вчинення іншою особою чи особами кримінального правопорушення відповідними доказами та повного чи часткового відшкодування завданих збитків, або заподіяної шкоди; повного відшкодування підозрюваним або обвинуваченим завданого збитку або заподіяної шкоди у випадках відсутності ознак вчинення кримінальних правопорушень у співучасті [8].

Наведенні зміни в частині укладання угод не передбачають звільнення від відбування покарання з випробуванням, а навпаки, сторонами угоди про визнання винуватості може бути узгоджено та судом призначено основне покарання нижче від найнижчої межі, встановленої в санкції статті Кримінального кодексу України, але не нижче від найнижчої межі, встановленої Кодексом. Заразом у кримінальних провадженнях щодо корупційних кримінальних правопорушень, кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією, законодавцем також передбачено звільнення від відбування покарання з випробуванням, у випадку затвердження угоди

про визнання винуватості, якщо сторонами угоди узгоджено звільнення від відбування покарання у виді позбавлення волі на строк не більше восьми років або іншого більш м'якого покарання, а також узгоджено звільнення від відбування покарання з випробуванням [8].

Зазначені законодавчі зміни розроблялися ретельно, протягом значного періоду, із залученням осіб, які безпосередньо беруть участь у процесі доказування корупційних кримінальних правопорушень. Тому не дивно, що після їх ґрунтовного аналізу видається, що запропонувати їх покращення на цьому етапі розвитку кримінального судочинства немає жодної потреби. Вони значно сприяють вирішенню проблемних аспектів у документуванні цих кримінальних правопорушень за відсутності особи заявника, що полягають в обмежених можливостях збору доказової бази на підтвердження або спростування вчинення корупційного діяння.

**Висновки.** Доказування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою за відсутності особи заявника є значно складнішим завданням, ніж доказування аналогічного злочину після звернення особи, якій висловили прохання або вимогу надати неправомірну вигоду, та як наслідок її допомоги в ході відповідного документування. Ця обставина призводить до того, що розслідування досліджуваних випадків, а також притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності трапляється зрідка, зокрема і через їх високу латентність. Саме складність здобуття доказової бази та її обмеженість варто вважати основною відмінністю між документуванням прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою за участі особи заявника та відповідно його допомоги в цьому в одних випадках, і без такої участі в інших. Ключовим джерелом доказів у таких справах є матеріали проведення негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема здобуті під час проведення аудіо-, відеоконтролю особи. Також значно сприяє доказуванню нещодавно оновлений інститут укладення угод про визнання винуватості у корупційних кримінальних правопорушеннях. Водночас на цьому етапі розвитку форм і методів кримінального процесуального доказування, досягті аналогічного рівня доказування та збору доказової бази в таких кримінальних провадженнях без участі особи заявника, як і в аналогічних, проте з його участю та допомогою, видається вкрай складним завданням.

#### Список використаних джерел

1. Вирок Вищого антикорупційного суду від 16.12.2024 у справі № 623/261/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123785001>.
2. Горностай А. Кримінальна відповідальність за замах на злочин : монографія. Харків : Юрайт, 2013. 232 с.
3. Гудз В. Висновок експерта як ключове джерело доказів у справах про корупційні правопорушення службових осіб. *Legal Horizons*. 2024. Т. 22. № 3. С. 34–45. <https://doi.org/10.54477/lh.25192353.2024.3>.
4. Інструкція про порядок розгляду звернень громадян, повідомлень, поданих в порядку законів України «Про запобігання корупції» та «Про Національне антикорупційне бюро України», заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення або необґрунтовані активи, депутатських запитів, звернень і вимог народних депутатів України, адвокатських запитів у Національному антикорупційному бюро України та його територіальних управліннях від 29.12.2020 № 141. URL: <https://nabu.gov.ua/site/assets/files/28623/instrukciya.pdf>.
5. Конституція України від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

6. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI : станом на 1 серп. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 16.10.2025).
7. НАБУ і САП підтримують законопроект №12039 про угоди у кримінальних провадженнях. *Facebook - НАБУ*. URL: <https://www.facebook.com/nabu.gov.ua/posts/набу-і-сап-підтримують-законопроект-12039-про-угоди-у-кримінальних-провадженнях/952016393639492/>.
8. Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо вдосконалення регулювання угод про визнання винуватості у кримінальних провадженнях щодо корупційних кримінальних правопорушень та кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією : Закон України від 29.10.2024 № 4033-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4033-20#Text>.
9. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : Наказ М-ва юстиції України від 08.10.1998 № 53/5 (станом на 30 жовт. 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text> (дата звернення: 16.10.2025).
10. Ухвала Солом'янського районного суду міста Києва від 01.08.2025 у справі № 760/20097/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129392164>.

### References

1. High Anti-Corruption Court. (2024, December 16). *Verdict in case No. 623/261/19 (Ukraine)*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123785001>.
2. Hornostai, A. (2013). *Criminal liability for attempt upon a crime : monograph*. Kharkiv : Yurait.
3. Hudz, V. (2024). *The expert's conclusion as a key source of evidence in cases of corruption offenses by public officials*. *Legal Horizons*, 22(3), 34–45. <https://doi.org/10.54477/lh.251-92353.2024.3>.
4. National Anti-Corruption Bureau of Ukraine. (2020, December 29). *Instruction on the procedure for considering citizens' appeals, notifications submitted under the laws of Ukraine "On Prevention of Corruption" and "On the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine," applications and notifications of criminal offenses or unsubstantiated assets, deputies' inquiries, appeals and demands of Members of Parliament of Ukraine, advocate's inquiries to the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine and its territorial offices* (No. 141). Retrieved from <https://nabu.gov.ua/site/assets/files/28623/instrukciya.pdf>.
5. Ukraine. (1996). *Constitution of Ukraine*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
6. Ukraine. (2012). *Criminal Procedure Code of Ukraine* (No. 4651-VI as of August 1, 2025). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
7. NABU & SAP. (n.d.). *NABU and SAP support Draft Law No. 12039 on plea agreements in criminal proceedings* [Facebook post]. <https://www.facebook.com/nabu.gov.ua/posts/набу-і-сап-підтримують-законопроект-12039-про-угоди-у-кримінальних-провадженнях/952016393639492/>.
8. Ukraine. (2024, October 29). *Law on Amendments to the Criminal Code of Ukraine and the Criminal Procedure Code of Ukraine concerning improvement of regulation of plea agreements in criminal proceedings in relation to corruption and corruption-related offenses* (No. 4033-IX). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4033-20#Text>.
9. Ministry of Justice of Ukraine. (1998, October 8). *Order on approval of the Instruction on appointment and conduct of court expertises and expert investigations and the scientific-methodological recommendations for preparation and appointment of court expertises and expert investigations* (No. 53/5). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>.

10. Solomianskyi District Court of Kyiv. (2025, August 1). *Ruling of the Solomianskyi District Court of Kyiv in case No. 760/20097/25*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/-129392164>.

## **PROVING PROPOSAL, PROMISE OR PROVIDING AN IMPROPER ADVANTAGE TO AN OFFICIAL IN THE ABSENCE OF THE APPLICANT**

*Vasyl Hudz*

*National Academy of Internal Affairs,  
1, Solomianska Square, Kyiv, Ukraine, 03035*

*e-mail: hudzvm@gmail.com*

*ORCID ID: 0009-0007-4212-0720*

The article is devoted to examining the process of proving the acceptance of a proposal, promise or providing an improper advantage to an official in the absence of the applicant. The relevance of the topic is supported by the lack of similar studies in Ukrainian academic literature, the emergence of relevant court precedents, and the broader issue of combating corruption in Ukraine.

Based on the results of the study, the process of such detection is characterized, and recommendations are made for how the pre-trial investigation body should proceed when an investigator, inquiry officer, or prosecutor independently identifies, from any source, circumstances that may indicate the acceptance of a proposal, promise or providing an improper advantage to an official.

A distinction is also made between such detection and the much more common cases where criminal proceedings are registered on the basis of a corresponding statement by a person who reports a request or demand made to them to provide an unlawful benefit. This circumstance has a fundamental impact on the course of the pre-trial investigation, the choice of tactics and strategy for proving the case, and the overall level of detection of corruption offences.

It is established that the absence of the person reporting the criminal offense under investigation and, as a result, their non-involvement in assisting with detection, significantly complicates the prosecution of the guilty parties. In such evidence, the key evidence is the materials of covert investigative (search) activities, in particular those obtained as a result of audio and video surveillance of a person. In the case of obtaining such evidence, the conclusions based on the results of the appointed linguistic examination of speech (in particular, its subtype – semantic and textual examination of oral speech), portrait examination, and examination of video and audio recordings will allow establishing the truth and confirming or refuting the commission of corrupt actions.

It is stated that the recently improved institute of plea agreements in corruption criminal offenses is an effective tool for obtaining evidence of acceptance of an proposal, promise or providing an improper advantage to an official. It will also contribute to the saving of state resources and the disclosure of other corruption acts.

**Keywords:** testimony, proving, covert investigative (search) actions, expert examination, applicant, pre-trial investigation.

*Стаття: надійшла до редакції 16.09.2025  
прийнята до друку 21.10.2025*